

Antwoorden op vragen die in de periode 23 september tot en met 2 oktober zijn binnengekomen bij de mailbox _Kockengen over de wateroverlast in bemalingsgebied De Tol in de periode van 28 juli tot en met 1 augustus 2014.

Beantwoording: Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden en gemeente Stichtse Vecht
Documentnummer: DM 867726
Versiedatum: 13 oktober 2014
Status: Definitief (voor publicatie op de site)
Aantal reacties: 15

Gelijksoortige vragen zijn zo veel mogelijk bij elkaar geplaatst. De rubricering is als volgt:

- Neerslag en waarschuwingen
- Preventieve maatregelen, voormalen
- Inrichting en onderhoud bemalingsgebied De Tol
- Inrichting en onderhoud bemalingsgebied Haarrijn
- Inrichting en onderhoud bemalingsgebied Maarssenbroek
- Ontwikkelingen en noodmaatregelen tijdens de wateroverlast in de drie bemalingsgebieden.
- Waterberging N401
- Boezem Groote Heicop
- Maatregelen op langere termijn
- Schade
- Rapporten en peilregistratie
- Modellerings
- Klankbordgroep
- Bestuurders
- Evaluatie en gebiedsavond

Bij dubbeling van de vraagstelling wordt verwezen naar de beantwoording bij een vraag verderop (maar wel bij zelfde rubriek).

NEERSLAG EN WAARSCHUWINGEN

1. **48 uur neerslag. Is dat van zaterdag 13.00 u t/m maandag 13.00u of andere uren?**

Dit is van zondag 27 juli 8.00u tot dinsdag 29 juli 8.00u.

Deze vraag slaat op de hoeveelheid neerslag van 138 mm in 48 uur in bemalingsgebied De Tol. Wij hanteren deze intervallen omdat het KNMI de gegevens met deze tijdsinterval levert. Veruit het grootste deel van deze neerslag viel overigens op maandagochtend tussen 9.00u en 12.00u.

2. **Zaterdag 26/7 is er neerslag gevallen van totaal zeker 33 mm. en zondag 27/7 is er ook nog neerslag gevallen, dhr Kromwijk zei dat de Tol niet is aangeslagen, hierdoor was het gebied bij voorbaat al groot deel van bergingscapaciteit kwijt, hoe kan dit gebeuren, wanneer hoort het gemaal aan te slaan en is dit nog een fout in het automatische systeem?**

Volgens het KNMI is boven bemalingsgebied De Tol van zaterdag 8.00u tot zondag 8.00u circa 15 mm neerslag gevallen. Van vrijdag 8.00u tot zaterdag 8.00u was dat 5 mm. Gemaal De Tol heeft in die periode gedraaid en het gewenste waterpeil gehandhaafd, waardoor in de watergangen sprake was van de normale hoeveelheid berging. Het gemaal slaat aan als het gewenste peil met twee à drie centimeter wordt overschreden. Het gemaal heeft goed gefunctioneerd, er was geen sprake van een fout in het automatisch systeem.

3. **Hoeveel neerslag is er gevallen boven maalgebied Kockengen (Teckop, Gerverscop) en hoe groot is dat maalgebied?**

Boven bemalingsgebied Kockengen, waar Teckop in ligt, is gevallen 88 mm in 48 uur (1152 ha, 1,0 miljoen m³). Boven bemalingsgebied Gerverscop is gevallen 93 mm in 48 uur (1009 ha, 0,9 miljoen m³).

4. **Wat is de reactie van het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden geweest op 'code oranje' van het KNMI?**

Op het moment dat het KNMI code Oranje meldde was het waterschap al gestart met de calamiteitenorganisatie.

Ter toelichting:

Maandag 28 juli heeft het KNMI, in overleg met andere weersvoorspellende instanties, rond het middaguur code Oranje afgegeven voor het midden en het westen van het land. Toen was de meeste neerslag al gevallen. Code oranje betekent kans op gevaarlijk of extreem weer, met buitengewone meteorologische omstandigheden en mogelijke schade. Qua neerslag: 'in een groot gebied meer dan 75 mm in een etmaal'. Groot is 50 bij 50 kilometer of over een lengte van 50 kilometer.

PREVENTIEVE MAATREGELEN, VOORMALEN

5. **Waarom was er niet eerder begonnen met preventief pompen? Waarom doet men niets met een code oranje, of als inwoners verzoeken om preventief te gaan pompen? Waarom is preventief pompen geen standaard procedure wanneer veel regen wordt verwacht? Waarom neemt men dit niet op in het protocol?**

Code Oranje werd afgegeven op het moment dat de zwaarste neerslag al was gevallen. Zie voor verdere beantwoording vraag 10.

6. **Is het juist dat niet preventief gemaald mag worden uit kostenoverwegingen (energiebesparing)?**

Nee, preventief malen wordt niet achterwege gelaten vanwege de kosten. Zie ook de beantwoording bij vraag 10.

7. **Waren de gebeurtenissen van 13/14 oktober 2013, gecombineerd met de verwachting 'kans op overvloedige regenval' niet aanleiding genoeg om op zondag 27 juli 2014 al maatregelen te nemen?**

Zie voor de beantwoording vraag 10.

8. **Wat verstaat het waterschap onder preventief bemalen? Is dit hetzelfde als 'voormalen'? Wat zijn voor- en nadelen?**

Preventief bemalen en voormalen is hetzelfde. Het voordeel is dat je bij niet al te hevige neerslag door tijdige verlaging van het slootpeil te natte landbouwgrond en – in het geval van Kockengen – water op straat kunt voorkomen. Bij extreem zware neerslag zoals in juli heeft voormalen minder zin omdat het naar verhouding niet zo veel oplevert.

Zie vraag 10 voor verdere toelichting.

9. **Waarom is er voorafgaand aan beide perioden van overlast niet preventief gemaald, terwijl de weersverwachting aangaf dat er veel water zou gaan vallen, in juli 2014 gaf het KNMI zelfs code oranje af?**

Er was onvoldoende reden om voor te gaan malen, zowel in juli 2014 als oktober 2013.. Deze vraag wordt verder in combinatie met een van de onderstaande vragen beantwoord.

Zie vraag 10 voor verdere toelichting.

10. **Heerst er een angst c.q. afrekencultuur op de werkvloer v.w.b preventief malen? Zijn de inwoners van Kockengen hier het slachtoffer van geworden? Is dit beleid inmiddels gewijzigd? In augustus 2014 werd nl. wel preventief gemaald. Zo ja, is deze beleidswijziging structureel?**

Er heerst geen angst of afrekencultuur op de werkvloer bij het waterschap, ook niet over preventief malen. Inwoners van Kockengen zijn (dus) geen slachtoffer geworden van een dergelijke cultuur. Het beleid voor voormalen is tot dusver niet gewijzigd.

NB: Vanwege de vele vragen over voormalen onderstaand een uitgebreide inhoudelijke toelichting.

Voormalen vindt plaats om te voorkomen dat landbouwgrond te nat wordt, wat ongunstig is voor de productie en begaanbaarheid met machines. Voormalen is aan de orde als vrij zeker is dat gedurende het volgende etmaal meer dan 30mm neerslag gaat vallen. Het besluit om daadwerkelijk voor te gaan malen hangt vooral af van de grondwaterstand. Is deze al laag (dus veel berging mogelijk in de bodem) dan zal minder snel worden voorgemalen.

Volgens de regels van het waterschap mogen de slootpeilen daarbij maximaal 5 centimeter verlaagd worden. Bij een aandeel van 9% oppervlaktewater in bemalingsgebied De Tol staat 5 cm in de sloot gelijk aan ongeveer 4 tot 5 mm neerslag op het hele areaal.

In het bemalingsgebied De Tol (en ook elders) hebben we in juli niet voorgemalen om verschillende redenen:

- De voorspellingen gaven tot kort voor de extreme neerslag geen aanleiding hiervoor. De voorspelling was dat lokaal flinke buien konden vallen (30 tot 40 mm). Daarbij weet je echter nooit waar ze vallen en hoeveel het precies wordt.*
- De periode voorafgaand aan de bui was erg droog. Het grondwater stond dus erg laag, en verlagen van het slootpeil tot onder het reguliere peil leidt in dat geval tot verdere verlaging van het grondwaterpeil en mogelijk tot schade aan kwetsbare houten funderingen (rotting). Dus verlaging is in dit gebied zeer ongewenst.*

In augustus 2014 was sprake van een voorafgaande natte periode en de voorspelling van dagelijks regen met kans op piekbuien. Het grondwater in de percelen stond toen hoog. Voormalen leverde dus veel minder risico op en lag - mede daarom – meer voor de hand. Maar ook toen konden maar kleine hoeveelheden vooraf worden uitgemalen.

Voormalen heeft in het algemeen diverse nadelen (die overigens bij te verwachten wateroverlast/schade gewoon geaccepteerd – moeten - worden door gebied en waterschap):

- Het is niet goed voor een houten fundering die nog net onder water staat. De kans wordt groter dat deze tijdelijk boven water komt, wat op termijn tot verzwakking kan leiden (door rotting).*
- Het is niet goed voor de stabiliteit van oevers om vaak het peil te veranderen.*
- Het in te laten water heeft een andere samenstelling, die nadelig kan zijn voor de waterkwaliteit in het poldersysteem. Het is hoe dan ook slechter dan regenwater. Het kan ook nadelig zijn voor de ecologische toestand en leiden tot versnelde afbraak van veen (voor dit laatste geldt: te veel sulfaat en chloride).*
- Vaak voormalen leidt tot een structureel lagere waterstand, wat extra bodemdaling zal veroorzaken. Zeker ook omdat het drie keer zo veel tijd kost om het peil weer op voldoende hoogte te krijgen dan de tijd die het kostte om het weg te malen (voor zover nog nodig nadat neerslag is gevallen)*

INRICHTING EN ONDERHOUD BEMALINGSGBIED DE TOL

11. **Is het zo dat het bed waarop de straat 'Heicop' ligt bij veel regen duurzaam verzadigd raakt met water op een hoger peil dan het grondwater? Welke invloed heeft dit op delen van gevels die lager liggen dan de straat als deze blootgesteld worden aan water dat niet wordt afgevoerd? Is er een voorziening te treffen waardoor deze situatie zich niet voordoet?**

Het begrip 'bed' is niet duidelijk. Bij de beantwoording nemen we aan dat dit de kleirug is waarop het oude deel van Kockengen is aangelegd.

Elke bodem raakt vroeger of later verzadigd bij neerslag. Water in de bodem is per definitie grondwater. Volgens de bouwvoorschriften moet elk gebouw beschermd zijn tegen het binnendringen van grondwater. Dit is de verantwoordelijkheid van de eigenaar. Mocht met de vraag iets anders worden bedoeld dan horen wij dat graag.

12. **Zijn de stuwen in de polders Kortrijk en Portengen wel de juiste keuze om het water te bufferen? N.I. bij hoge waterstanden verliezen zij hun functie, het water loopt dan om de stuw heen. Moet er niet gezocht worden naar andere methodes om water te bufferen?**

Onder normale omstandigheden voldoen de stuwen in de polders Kortrijk en Portengen om de polder op peil te houden en water te bufferen. Onder extreme neerslagomstandigheden loopt water om de stuwen heen over het maaiveld..

Bij extreme neerslag is ook veel extra buffering nodig. Bij het zoeken naar oplossingen nemen we eventuele andere mogelijkheden mee om water te bufferen. Het bergingsgebied ten noorden van de N401 is hier een voorbeeld van.

13. **Waarom wordt het teveel aan water van de Haarrijnse plas en Maarssenbroek niet op een zuidelijker punt op het Amsterdam Rijnkanaal geloosd dan nu gebeurt?**

Onderzoek aan het watersysteem en diverse andere aspecten, zoals bebouwing, wegen en infrastructuur, toonden aan dat de huidige locaties voor de gemalen Haarrijn en Maarssenbroek, de beste zijn.

14. **Gemaal "de Tol" staat relatief gezien ver van het dorp Kockengen. Het water heeft een lange weg te gaan.**

- **Hoelang duurt het voordat water vanuit Kockengen bij de De Tol is gekomen?**
- **Wat zijn de maatgevingen hiervoor, betekent 13mm bij "de Tol", ook 13mm in Kockengen?**
- **Is de "waterweg afstand" met de bijkomende weerstanden/belemmeringen vanaf Kockengen (dorp Laag) naar de Tol, door de diverse stuwen, vernauwingen, duikers en overlopen niet te groot om tot een snelle en adequate water afvoer te komen?**
- **Zijn de duikers in Portengen en nabij Kortrijk onder de N401 nog van voldoende capaciteit? Past dit bij de huidige pompcapaciteit en de toekomstige noodcapaciteit?**

De tijd die het water nodig heeft om van Kockengen bij gemaal De Tol te komen hangt af van diverse factoren, zoals niveauverschil en windrichting. Onder normale omstandigheden is het water er binnen enkele uren.

De afvoernorm van circa 13 mm geldt voor het hele bemalingsgebied de Tol, waaronder ook de woonkern Kockengen valt.

Voor reguliere omstandigheden is de afvoermogelijkheid tussen Kockengen en gemaal De Tol op orde.

Ja, de twee - grote - duikers hebben voldoende capaciteit, ook in relatie tot eventueel in te zetten noodpompen.

- 15. Door het verplaatsen van de Kerkweg-stuw, is het gebied voor de stuw aanzienlijk groter geworden. Is een snellere afwatering uit Kockengen hierdoor trager geworden? Hoeveel trager? Er moet immers een grotere hoeveelheid water worden afgevoerd, wat langer duurt voordat dit effect heeft? Een klein slotje is eerder leeg, dan een grote vaart.**

De afvoer is juist wat sneller geworden en de hoeveelheid berging is toegenomen. Via een grote vaart kun je veel meer water afvoeren in een bepaalde tijdsduur dan via een klein slotje. Daarom zijn weteringen en boezems die het water afvoeren naar gemalen ook zo breed (en diep).

- 16. Enige tijd geleden is de spoorduiker nabij Gieltjesdorp vergroot.**

- **In hoeverre is hiermee extra (vreemd) water toevoer mogelijk geworden?**
- **Waarom is bij de spoorduiker geen stuw geplaatst, om overloop van de stuw in Portengen (Zuid) te voorkomen? Trapvorming! (Spoorlijn Breukelen-Rotterdam kan een soort dijkfunctie hebben)**
- **Zijn er nog andere spoorduikers vergroot waardoor watertoevoer vanuit "de Haarrijn" of andere polders zijn veranderd?**

De nieuwe duiker ligt in het bemalingsgebied De Tol en niet tussen bemalingsgebieden. Hij kan dus niet hebben gezorgd voor de toevoer van gebiedsvreemd water, wel voor de doorvoer verder het gebied in. Qua toevoer is het overigens niet de nieuwe duiker die een rol speelt, maar de damwand die er achter ligt. Op maandag 28 juli liep het water over deze damwand en ook er om heen. Dit is zo veel mogelijk tegengegaan door ophoging van de damwand en oever met aarde en ander materiaal.

De spoordijk heeft niet de functie van dijk. Prorail heeft op drie plekken onder de spoordijk nieuwe, grotere duikers aangelegd. Deze liggen binnen het bemalingsgebied De Tol en kunnen geen water inlaten van andere bemalingsgebieden.

- 17. Gisteren (24-9) was er na een middag regen wederom een hoog niveau in polder Kortrijk. Bij de stuw Kerkweg was er hierdoor dan ook weinig niveauverschil over.**

- **Is het "toestroom" gebied voor de polder Kortrijk of "aanliggende" polders vergroot?**
- **Indien dit het geval is, is hiermee het gebied voor deze polder niet te groot geworden tav de opslag capaciteit? Want het lijkt structureel niet goed te zitten in deze polder waardoor Kockengen zijn water niet kwijt kan.**
- **Is het om bovengenoemde redenen dat jullie afgelopen maanden een stuw hebben geplaatst nabij Kortrijk 1 en hierdoor water toevoer naar gemaal "de Tol" beter kan worden geregeld?**

Het toestroomgebied voor de polder Kortrijk of andere polders binnen bemalingsgebied De Tol is niet vergroot.

De stuw bij Kortrijk is niet nieuw. Het waterschap heeft deze stuw gerenoveerd en voorzien van een vispassage.

18. Is de capaciteit van de duikers onder Portengen en N401 wel voldoende om veel water in korte tijd af te voeren? Moeten er niet meer doorgangen komen? Of grotere duikers?

De twee – grote - duikers onder de N401 hebben voldoende capaciteit, ook in relatie tot eventueel in te zetten noodpompen.

19. Moet niet eens onderzocht worden of water vanuit Kockengen niet korter/sneller in gebied tussen N401 en Groote Heicop, waar ook gemaal De Tol zich bevindt, te krijgen is. Bijvoorbeeld door het water rechtstreeks vanuit dorp naar gebied ten noorden van N401 en grote vaart aan noordkant N401 naar gemaal De Tol te leiden?

Een andere afvoerroute is een optie. De verwachting is echter dat het niet veel zal opleveren ten opzichte van de huidige situatie. In relatie tot de opgestelde (nood) gemaalcapaciteit is de afvoermogelijkheid vanuit Kockengen naar gemaal De Tol voldoende. Alleen als bij gemaal De Tol veel meer maalcapaciteit wordt geplaatst zou de aanvoercapaciteit tekort schieten en is een extra aanvoerroute of vergroting van watergangen gewenst.

20. Wanneer is de zomerschouw en wanneer is deze uitgevoerd in alle hoofdwatergangen?

De zomerschouw, in de zin van een controle op het uitmaaien van scheislotten in de zomerperiode, bestaat niet meer.

Wat wel gebeurt in bemalingsgebied De Tol is het volgende:

- *Wekelijks inspectie op drijfvuil en verstopping bij de kunstwerken van het waterschap.*
- *Tweewekelijkse inspectie op begroeiing in hoofdwatergangen (primaire watergangen). Meestal resulterend in één of twee maairondes per jaar.*
- *Belangrijke kleine (tertiaire) watergangen in onderhoud bij derden worden op beperkte schaal geschouwd in het najaar.*
- *Eén keer in de vier jaar worden alle sloten op diepte en profiel geschouwd.*

21. Is de oorzaak van het overlopen van de riolering mede dan wel met name gelegen in het overstromen van de Bijleveld aan de Voorstraat waardoor het riool al het (regen)water niet meer kon verwerken? Zo ja, kan er een voorziening getroffen worden in de riolaansluiting zodat bij een volgende calamiteit het terugstromen van rioolwater zoveel mogelijk beperkt wordt? Zo nee, waardoor is het water teruggestroomd, en hoe kan dit in de toekomst voorkomen worden?

De belangrijkste oorzaak van de wateroverlast op straat is de hoge stand en het overstromen van de Bijleveld. Het overlopen van de riolering is waarschijnlijk niet veroorzaakt door het overstromen van de Bijleveld. Op het rioolstelsel in dit gebied zijn niet alleen de vuilwateraansluitingen van woningen, bedrijven en daarbij behorende terreinen aangesloten maar ook de hemelwaterafvoeren. Waarschijnlijk kon het rioolstelsel de hoeveelheid (regen-)water niet aan. Dit komt ook omdat het rioolsysteem in het lage deel van Kockengen vol was. Het rioolwater kon dus niet zoals gebruikelijk naar het systeem van het lage deel stromen. Het water bouwde druk op in dakgoten en

regenpijpen en die druk zorgde voor de overlopende riolering.

Het water op straat komt via de straatkolken niet in het riool, maar is verbonden met het oppervlaktewater (de Bijleveld, Heicop). We kunnen echter niet uitsluiten dat het water vanaf de straat via particulier terrein alsnog in het riool terecht is gekomen. Gezien de tegendruk van met name het dakwater zal dat echter niet veel geweest zijn. We kunnen het overlopen van de riolering nooit gegarandeerd voorkomen. De inhoud van het stelsel en het vermogen van het gemaal datie het leegpompt zijn niet onbegrensd. De regen van 28 juli overstijgt in forse mate de regenhoeveelheid waarop landelijk de systemen zijn ontworpen. De kans op overlopen wordt wel een stuk kleiner als schoon en vuil water een apart rioolstelsel krijgen. In het lage deel van Kockengen worden deze 'gescheiden riolen' aangelegd de komende jaren. Ook voor het hoge deel levert dat een lager risico op, doordat de afstroming naar het lage deel niet stagneert.

- 22. Is de oorzaak van de wateroverlast in het hoge deel van Kockengen mede dan wel met name gelegen in het overstromen van de Bijleveld aan de Voorstraat? Zo ja, is er een voorziening te treffen waardoor het water dat in de toekomst op een adequatere wijze afgevoerd kan worden? Zo nee, waardoor is dan de wateroverlast in het hoge deel van het dorp veroorzaakt?**

De belangrijkste oorzaak van de wateroverlast op straat in het hoge deel van Kockengen is de hoge stand en het overstromen van de Bijleveld. Omdat de straatkolken hun water normaal gesproken lozen op de Bijleveld kon het op dat moment niet weg. Het gemaal aan de Koningsweg/Voorstraat is doorgaans zeer betrouwbaar, maar door een verstopt rooster ging het deze keer mis. Inmiddels heeft de buitendienst van de gemeente de opdracht om het gemaal en de beide roosters in ieder geval 1x in de twee weken te controleren en te reinigen. Van deze werkzaamheden wordt een registratie bijgehouden. Deze werkzaamheden zullen worden uitgevoerd zolang het gemaal dienst doet.

In de toekomst wordt het gemaal overbodig als het waterschap een overstortvoorziening vanuit de lage Bijleveld heeft aangelegd naar de lager gelegen watergang in de polder Kockengen.

- 23. Ik denk dat de oorzaak van de wateroverlast in het hoge deel (oude dorp) van Kockengen ligt in achterstallig onderhoud, niet goed werkende inlaat op de hoek Verlengde Kerkweg / Wagendijk en een riolering die hemelwater niet kan verwerken. Hoe willen gemeente en waterschap hier in de toekomst wateroverlast voorkomen?**

Een feit is dat de pomp van het gemaal hoek Koningstraat/Voorstraat goed functioneert en ook regelmatig onderhouden werd en wordt. Het 1e rooster (voor de duiker) werd wel altijd bijgehouden (schoongemaakt als er vuil voor lag), maar het tweede rooster (vlak voor de pomp, onder een luik) werd minder goed bijgehouden. Dit rooster werd minder vaak schoongemaakt, omdat werd verondersteld dat het eerste rooster in voldoende mate het drijfvuil keerde. Het tegendeel is niet eerder gebleken, maar toch zien we het verstopte 2e rooster als de belangrijkste oorzaak van de wateroverlast in het hoge deel van Kockengen. De te hoge waterstand in de lage Bijleveld heeft hoogstwaarschijnlijk geleid tot het niet meer afvoeren via de kolken naar die Bijleveld. Het hemelwater van de wegen in het hoge gedeelte van Kockengen (Voorstraat, Nieuwstraat, Koningstraat,

Kerkplein, Verlengde Kerkweg en Wagendijk) loost namelijk rechtstreeks op het open water (Heicop en Bijleveld). Op het rioolstelsel dwart in dit gebied ligt zijn van de woningen, bedrijven het de daarbij behorende terreinen, behalve de vuilwateraansluitingen, ook de hemelwaterafvoeren aangesloten. Waarschijnlijk kon het rioolstelsel de hoeveelheid (regen-)water niet aan en zorgde voor die wateroverlast. Mogelijk heeft het hoge waterpeil in de Heicop en de Bijleveld (buiten het afgedamde deel ervan) hierop ook wel invloed gehad. Dit zal nader onderzocht moeten worden. De z.g. "wachtdeur" in de Bijleveld ter hoogte van Verlengde Kerkweg/Wagendijk is in feite een sluisdeur waar een schuif inzit die zodanig opengezet kan worden dat in een droge periode water in de 'lage' Bijleveld ingelaten kan worden. Deze schuif is inderdaad al een tijdje defect, maar is met een geïmproviseerd hulpstuk te openen. Het defect van deze inlaat heeft onzes inziens geen rol gespeeld bij het ontstaan van de wateroverlast. Overigens is al opdracht gegeven voor de vervanging van deze inlaat voor de wateroverlast. Volgens planning vindt vervanging half oktober plaats. Inmiddels heeft onze buitendienst de opdracht het gemaal en de beide roosters in ieder geval 1x in de twee weken te controleren en te reinigen. Van deze werkzaamheden wordt een registratie bijgehouden. Deze werkzaamheden zullen worden uitgevoerd zolang het gemaal dienst doet. In de toekomst wordt het gemaal overbodig als HDSR een overstortvoorziening vanuit de lage Bijleveld aangelegd naar de lager gelegen watergang in de polder Kockengen.

24. Beschikt de gemeente over een inspectie- en onderhoudsschema voor de watergangen (anders dan die vallen onder de verantwoordelijkheid van HDSR)?

Het jaarlijkse onderhoud van de gemeentelijke watergangen is ondergebracht in een bestek dat sinds vele jaren wordt uitgevoerd door een lokale aannemer. Controle op dit werk vindt steekproefsgewijs plaats. Daarnaast controleert het waterschap het resultaat in de hoofdwatergangen..

25. Voor verschillende watergangen is gebleken dat duikers en roosters verstopt zijn en veel bagger aanwezig is. Dit zou bij regelmatige en frequente reiniging toch niet kunnen?

In de hoofdwatergangen (in beheer bij het waterschap) is geen sprake van langdurige verstopping. Wanneer te veel bagger aanwezig is wordt die weggebaggerd. Er wordt niet jaarlijks in dezelfde watergang gebaggerd. Bij een vierjaarlijkse diepteschouw bepaalt HDSR of baggeren noodzakelijk is. De aanwezigheid van veel waterplanten is normaal eind juli, omdat in de voorafgaande periode veel groei heeft plaatsgevonden. Als waterplanten de waterstroming te veel tegen houden vindt een maaibeurt plaats.

26. Op sommige plaatsen komt veel blad voor zodat de waterberging afneemt. Hier is eerder al door het Dorpscomité op gewezen. Het verzoek om de sloot uit te baggeren werd toen afgewezen met als argument dat deze in het kader van de fase Kerkweg in het project Kockengen Waterproof t.z.t. aan de beurt is. Dat is dan over circa tien jaar, m.i. een onaanvaardbaar uitgangspunt gezien de noodzaak van voldoende waterberging. Welke actie gaat de gemeente ondernemen?

Blad in een watergang heeft geen invloed op de berging ervan, tenzij het blad zich boven het waterpeil 'opstapelt'. Onvoldoende doorstroming of waterkwaliteit kunnen wel redenen zijn om te baggeren. Baggeren behoort niet tot de maatregelen van Kockengen

Waterproof.

HDSR heeft de watergangen in 2014 onderzocht op de noodzaak tot baggeren en de conclusie was dat dit niet nodig is. Behalve de sloot langs de Kerkweg, tussen de Zwanebloem en de stuw aan het eind van de Kerkweg. Het baggeren van deze watergang gebeurt in 2015.

Bij de niet goed functionerende terugslagklep gemaal hoek Koningstraat/Voorstraat en de (defecte?) wachtdeur in de Bijleveld ter hoogte van de kruising Verlengde Kerkweg/Wagendijk blijkt uit gemeentelijke informatie dat de problemen bekend zijn, maar dat afdoende herstel niet adequaat of te laat plaatsvindt. Deze situatie had in het eerste geval (mede door de verstopping van het 2de rooster) ernstige gevolgen en in het tweede geval gedurende lange tijd een daling van de Bijleveld met circa 30 cm tot gevolg, niet zo fijn voor de houten paalkoppen! Zijn er garanties dat in toekomstige voorkomende gevallen snel en afdoende herstel zal plaatsvinden?

De vervanging van deze inlaat is al voor de wateroverlast opgedragen aan een aannemer. Volgens planning vindt half oktober vervanging plaats. Het is nog onduidelijk hoe de verlaging van het peil met ca 30 cm is ontstaan. De gemeente onderzoekt dit nog. De buitendienst van de gemeente heeft de opdracht het gemaal in ieder geval 1x in de twee weken te controleren en te reinigen. Van deze werkzaamheden wordt een registratie bijgehouden. Deze werkzaamheden zullen worden uitgevoerd zolang het gemaal dienst doet.

In de toekomst wordt het gemaal mogelijk overbodig als HDSR een overstortvoorziening vanuit de lage Bijleveld aanlegt naar de lager gelegen watergang in de polder Kockengen.

- 27. Na de wateroverlast van 13-10-2013 is direct aansluitend tot april 2014 vijfmaal overleg geweest tussen wethouder de Groene/projectleider Broeke van de gemeente en de leden van de Klankbordgroep. Geven de verslagen van die sessies aanleiding tot het maken van aanvullende opmerkingen door de gemeente of HDSR?**

Voor zover wij kunnen beoordelen geven deze verslagen geen aanleiding tot het maken van opmerkingen, anders dan op de gebiedsavonden, overleggen met klankbordgroep en in overzichten van vragen&antwoorden.

- 28. Een deel van de woningen in Kockengen is op veengrond gebouwd. Hoeveel woningen zijn er in dat deel die niet op betonnen palen of houten palen met betonnen oplangers zijn gefundeerd? Hoeveel woningen zijn er in dat deel die op "staal" zijn gefundeerd?**

Voor zover we weten zijn er geen woningen op houten palen zonder betonnen oplangers (opzetstukken) gefundeerd en zijn er 7 woningen op staal gefundeerd.

INRICHTING EN ONDERHOUD BEMALINGSGBIED HAARRIJN

29. **De capaciteit v/d Haarrijnplas wordt genoemd, echter wat is het niveau verschil tussen Haarrijn en de polder Kortrijk? Ligt de Haarrijnplas dusdanig veel hoger en vormt deze daardoor altijd een potentieel gevaar voor de polder Kortrijk? Is het omgekeerde (de Haarrijn plas als opslag buffer), niet mogelijk is? Simpelweg om het feit, dat water niet omhoog stroomt en gezien het feit dat er water op maandag avond 28 juli met grote hoeveelheden richting de polder Kortrijk stroomde, die zelf al veel te hoog stond. Haarrijn stond dus nog hoger, terwijl daar geen overlast was.**

Het peilverschil tussen de Haarrijnse Plas (tussen NAP -1,0m en NAP -1,30m) en de polder Kortrijk (zomerpeil NAP – 1,80m, winterpeil NAP – 1,90m) varieert tussen 0,9 en 0,5 meter. Tussen de plas en bemalingsgebied De Tol ligt nog één peilvak (met lager peil) en tussen de plas en de polder Kortrijk zijn dat er in totaal drie. De plas op zich vormt geen gevaar voor lager gelegen gebieden; deze kan immers worden afgesloten (met een stuw). Er is wel risico als er meer neerslag valt dan het bemalingsgebied/de plas kan bergen.

De Haarrijnse Plas biedt waterberging voor hoger gelegen gebied. Water stroomt er onder vrij verval naar toe. Technisch gezien kan water uit bemalingsgebied de Tol naar de Haarrijnse Plas worden gepompt. Dit is echter niet de beste oplossing (technisch lastig en duur).

In juli stroomde water van het bemalingsgebied Haarrijn naar het bemalingsgebied De Tol. De reden hiervoor was dat het water in het bemalingsgebied Haarrijn overal hoog stond, niet alleen in de Haarrijnse Plas. In het laagste deel stond het water ook op het maaiveld.

30. **Gaat het water van Leidse Rijn alleen naar Haarrijnse plassen of heeft Leidse Rijn ook nog een andere afvoer?**

De Vinexlocatie Leidsche Rijn/Vleuten loost voor 60% via het gemaal Haarrijn op het Amsterdam-Rijnkanaal en voor het overige deel via diverse andere gemalen op de Leidsche Rijn.

31. **Wanneer zijn de Haarrijnse kades bij Maarssenbroek afgegraven?**

De kades van de voormalige boezemwatergang zijn in 2013 verlaagd, maar niet volledig afgegraven (vanwege de functie van peilscheiding, c.q. scheiding tussen bemalingsgebieden).

INRICHTING EN ONDERHOUD BEMALINGSGBIED MAARSSENBROEK

32. **Wat is de capaciteit van gemaal Maarssenbroek en is daar 1 gemaal voor dat gebied?**

De capaciteit van gemaal Maarssenbroek is 200 m³ per minuut (twee vijzels van 100 m³ per minuut). Dit is het enige gemaal voor het bemalingsgebied Maarssenbroek.

33. **Wat is de oppervlakte van maalgebied Maarssenbroek?**

Het oppervlak van het bemalingsgebied Maarssenbroek is 543 ha.

- 34. Wat is het effect van het afgraven van deze Haarrijnse kades op het polderpeil De Tol, is daar water uit Maarssenbroek, polder Otterspoorbroek ingestroomd?**

Het afgraven van de kades van de watergang Haarrijn heeft op zich geen effect op het peil van bemalingsgebied De Tol. Voor zover wij kunnen beoordelen is over deze verlaagde kade geen gebiedsvreemd water naar bemalingsgebied De Tol gestroomd. Dit is wel gebeurd bij de bouwplaats van het nieuwe gemaal Haarrijn, op de plek waar het maaiveld nogal laag was vanwege de bouwwerkzaamheden.

ONTWIKKELINGEN EN NOODMAATREGELEN TIJDENS DE WATEROVERLAST IN DE DRIE BEMALINGSGEBIEDEN

- 35. Stonden de waterinlaten (4 stuks) vanuit de Heicop richting dorp en polder Portengen nog open 27/7, 28/7? Zijn ze dicht gezet, zo ja, wanneer? Zo nee, waarom niet? Waren ze 13/10/2013 ook niet dichtgezet? Zijn deze inlaten handmatig of automatisch?**

Die waterinlaten zijn bij de extreme neerslag van eind juli 2014 allemaal dicht gezet op maandagochtend (28 juli). Drie inlaten zijn op afstand te sluiten, één is handbediend. Bij de wateroverlast in oktober 2013 is één van de inlaten per vergissing geruime tijd open blijven staan.

- 36. Heeft de inlaat vanuit Haarrijn richting Otterspoorpolder ten Oosten van A2 open gestaan? Is deze dichtgezet? Zo ja, wanneer, en hoeveel water is daar in maalgebied De Tol gestroomd?**

De twee inlaten langs de watergang Haarrijn ten oosten van de A2 zijn pas dinsdag 29 juli helemaal gesloten. Op maandag waren ze niet vindbaar/bereikbaar door het hoge water. Het is niet bekend hoeveel water door deze inlaten naar maalgebied De Tol is gestroomd. We laten dat berekenen met het computermodel dat door een extern bureau wordt gemaakt. Vooralsnog gaan we uit van relatief kleine hoeveelheden.

- 37. Heeft de inlaat ten westen van A2, halverwege voormalige gemaal Haarrijn (achter benzinepomp Shell) open gestaan? Is die dichtgedaan, zo ja, wanneer en hoeveel water is daar maalgebied De Tol ingestroomd?**

De twee inlaten langs de watergang Haarrijn ten westen van de A2 zijn maandagochtend 28 juli helemaal gesloten. Het is niet bekend hoeveel water door deze inlaten naar maalgebied De Tol is gestroomd. Mogelijk kunnen we dat laten berekenen met het computermodel dat door een extern bureau wordt gemaakt. Vooralsnog gaan we uit van relatief kleine hoeveelheden.

- 38. Hoe kan het dat Maarssenbroek in een paar uur droog was, terwijl daar meer neerslag is gevallen?**

In Maarssenbroek was de wateroverlast binnen een dag voorbij omdat achter de stuwen Ouwenaar en de Bom veel water tegengehouden kon worden. De maalcapaciteit in Maarssenbroek is groot. Bovendien liggen de straten van Maarssenbroek veel hoger ten opzichte van het slootpeil (0,8 – 1,0m) dan in Kockengen (circa 0,1m in het lage deel).

Het bemalingsgebied Maarssenbroek is in de jaren zeventig aangelegd door de gemeente volgens het toen geldende inzicht, met een snelle afvoer van neerslag via een apart hemelwaterriool en hoge gemaalcapaciteit. Tegenwoordig wordt dat niet meer gedaan omdat een dergelijke snelle afvoer elders tot problemen kan leiden ('afwenteling'). Men zoekt het nu meer in berging binnen het bemalingsgebied, ook in stedelijk gebied. Om die reden heeft de Vinex Leidsche Rijn veel berging gekregen in de vorm van open water (10%), uitgebreide infiltratievoorzieningen en droge waterberging ('wadi's'). Met name in de Haarrijnse Plas is eind juli tijdelijk veel water geborgen.

Bij het gemaal Maarssenbroek stond ook nog eens de tijdelijke bemaling voor het nieuw te bouwen gemaal Haarrijn. Deze tijdelijke bemaling zorgde voor extra capaciteit (de bemalingsgebieden Haarrijn en Maarssenbroek zijn via een koppeling ten oosten van de A2 tijdelijk samengevoegd).

In totaal heeft het voor het gezamenlijke bemalingsgebied van Haarrijn en Maarssenbroek, overigens bijna net zo lang geduurd totdat overal de normale peilen waren bereikt, als in bemalingsgebied De Tol.

39. Heeft het hoofdgemaal Maarssenbroek volop gedraaid of is hier nog storing geweest? Wat is de capaciteit van hoofdgemaal Maarssenbroek?

Gemaal Maarssenbroek heeft tijdens de wateroverlast circa drie kwartier niet gedraaid vanwege een storing door verstopping.

De totale capaciteit van de twee vizelpompen in gemaal Maarssenbroek is 200 m³ per minuut.

40. Wat is de oorzaak van de "storing" pomp bij Maarssenbroek, wat was precies de storing?

Bij deze vraag kunnen twee zaken door elkaar lopen. Namelijk de uitval van een van de twee tijdelijke pompen bij gemaal Maarssenbroek, gedurende circa acht uur. En het uitvallen van het reguliere gemaal Maarssenbroek zelf, gedurende circa drie kwartier.

Eén van de twee tijdelijke pompen heeft circa acht uur niet gedraaid vanwege oververhitting. Bij een te hoge temperatuur schakelt een beveiligingsmechanisme de pomp uit. Pas toen de beschermingskappen waren verwijderd en warmte gemakkelijker weg kon, is de pomp continu gaan draaien. Ook de twee pompen van gemaal Maarssenbroek hebben circa drie kwartier niet gedraaid vanwege storing (verstopping). In totaal hebben pompen dus ongewenst circa 9 uur niet gedraaid. Hierdoor is ongeveer 30.000 m³ niet tijdig afgevoerd naar het amsterdam-rijnkanaal. Om dit in perspectief te plaatsen: 30.000 m³ is circa 0,8 % van de 3,9 miljoen m³ die in totaal is gevallen op de bemalingsgebieden Haarrijn en Maarssenbroek.

41. Volgens meerdere getuigen was er daar ook een trekker met noodpomp die zonder diesel stond, is dat zo?

Bij gemaal Maarssenbroek stond geen trekker, wel bij het nieuw te bouwen gemaal Haarrijn. Het is bij het waterschap niet bekend dat deze trekker zonder diesel stond.

42. Heeft de Haarrijnse Plas voldoende zijn functie waterbuffer kunnen uitvoeren? Stond het peil daar niet al veel te hoog?

Ja, de plas heeft zijn bufferfunctie goed vervuld.

Het waterpeil in de Haarrijnse Plas was voorafgaand aan de extreme neerslag normaal (gelijk aan het peilbesluit). Daardoor had de plas zijn standaard bergend vermogen van circa 240.000 m³ (80 ha. groot, 0,3 m waterstijging mogelijk). Zo'n 6% van de totale neerslag in de bemalingsgebieden Haarrijn en Maarssebroek (3,9 miljoen m³) is geborgen in de Haarrijnse Plas.

43. Wat was er exact aan de hand bij de stuw bij de Haarrijnse Plas? Was het wel een technisch mankement en zoja, wat dan?

Beantwoording van deze vraag vindt plaats bij vraag 46.

44. Indien het daadwerkelijk een technisch mankement was, op welke wijze en hoe laat werd het euvel dan geconstateerd en wanneer verholpen? Wij begrijpen dat de foutieve stand uren heeft geduurd. Hoe kan dit?

Beantwoording van deze vraag vindt plaats bij vraag 46.

45. Mbt falende stuw Ouwnaar en uitvallen tijdelijk gemaal Haarrijn: worden dit soort zaken alleen aan de geautomatiseerde systemen overgelaten, of is er ook nog visuele menselijke controle? Hoe wil het waterschap dit in de toekomst gaan doen?

Beantwoording van deze vraag vindt plaats bij vraag 46.

46. Was het omlaag zakken van stuw bij Haarrijnse plassen een storing of is het te wijten aan verkeerd instellen? Dit zou dan ook menselijk falen zijn en geen storing. Is er een veiligheidsalarm en zo ja, waarom heeft die niet of te laat gealarmeerd? Hoe kon het vijf uur duren? Is de stuw en de automatisering volledig getest na aanleg?

De geautomatiseerde stuw Ouwnaar werd tijdens de extreme neerslag eerst door een standaardprogramma aangestuurd op basis van het bovenpeil van de stuw, vervolgens door een op het kantoor in Houten aangepast programma en tenslotte (na visuele inspectie) door een handmatige aanpassing in het veld. De stuwinstelling heeft geen 'veiligheidsalarm'. Het onbedoeld open staan werd pas na vijf uur gezien in het veld, niet op kantoor. De stuw is na realisatie getest.

Uitgebreide toelichting:

De stuw heeft in eerste instantie de geprogrammeerde regeling gevolgd, waarbij zo veel mogelijk water wordt afgevoerd als het peil van de Haarrijnse Plas te hoog wordt. Om te voorkomen dat de stuw dat standaard programma zou blijven volgen, terwijl benedenstreams sprake was van mogelijke wateroverlast, zijn op het kantoor in Houten nieuwe instellingen ingevoerd in het programma. Vanwege een verkeerd uitpakkende afrondingsprocedure in de software, is de stuw ongewenst juist helemaal open gaan staan om 20.00u op maandag 28 juli. Op kantoor werd ten onrechte aangenomen dat de stuw helemaal dicht stond. De onbedoelde stand werd pas na vijf uur in het veld ontdekt. Daar is toen handmatig de stuw weer in de hoogste stand gezet. De software is

inmiddels aangepast zodat deze storing niet opnieuw kan optreden. De stuw heeft geen 'veiligheidsalarm' als hij helemaal open staat, omdat dit in het reguliere beheer regelmatig voorkomt.

De stuw is volledig getest na aanleg. Hier was echter sprake van een bijzondere situatie.

Bij het gemaal Maarssenbroek en de daar opgestelde tijdelijke bemaling voor het bemalingsgebied Haarrijn is in totaal ongeveer 9 uur storing opgetreden (op basis van één pomp). Daardoor kon circa 30.000 m³ niet naar het Amsterdam-Rijnkanaal worden afgevoerd. Om dit in perspectief te plaatsen: In totaal hebben de vaste-, tijdelijke- en noodpompen in de bemalingsgebieden De Tol, Haarrijn en Maarssenbroek tijdens de wateroverlast ongeveer 900 draaiuren gemaakt. De uitval lag dus op circa 1 %.

47. Hoe hebben de afsluiters of toevoer naar bypass Maarssenbroek gewerkt 28/7 en erna?

De afsluiters tussen de twee bemalingsgebieden Maarssenbroek en Haarrijn stonden open en hebben zowel op 28 juli als daarna adequaat gewerkt door de maximale hoeveelheid uit bemalingsgebied Haarrijn af te voeren naar bemalingsgebied Maarssenbroek. Op een gegeven moment zijn wel de vuilroosters verwijderd omdat deze te veel dicht gingen zitten.

48. Zijn de noodpompen aan het eind van Haarrijn daar aangezet of in Maarssenbroek bij hoofdgemaal? Zo ja wanneer zijn ze aangezet?

Op het bouwterrein van het nieuwe gemaal Haarrijn zijn in serie twee noodpompen geplaatst. Deze begonnen dinsdagochtend 29 juli te draaien. De (twee) tijdelijke pompen voor het in aanleg zijnde nieuwe gemaal Haarrijn staan vanwege ruimtegebrek op de bouwplaats bij het wat zuidelijker gelegen gemaal Maarssenbroek. Het water uit het bemalingsgebied Haarrijn gaat dus tijdelijk via het bemalingsgebied Maarssenbroek naar het Amsterdam-Rijnkanaal. Daarmee is in feite tijdelijk sprake van één bemalingsgebied Haarrijn-Maarssenbroek.

NB In verband met de nieuwbouw van gemaal Haarrijn spreken we over een tijdelijke bemaling, dat wil zeggen een vervangende bemaling over een lange periode. Bij een calamiteit zoals eind juli spreken we over een noodbemaling, dat wil zeggen extra bemaling gedurende een korte periode (totdat het peil weer normaal is).

49. Is er bewust voor gekozen het water richting Kockengen af te laten vloeien ter bescherming van het stedelijke gebied van Leidsche Rijn en Maarssenbroek, m.a.w. is Kockengen het waterbergingsgebied van Leidsche Rijn/Maarssenbroek?

Nee, het waterschap heeft niet bewust gekozen om water vanuit de zuidelijke gelegen bemalingsgebieden naar bemalingsgebied De Tol te laten stromen. Het water stond daar als het gevolg van de extreme neerslag zo hoog dat het ongecontroleerd over de grens van de bemalingsgebieden ging lopen. Het watersysteem is zodanig ingericht dat in principe elk bemalingsgebied zijn eigen neerslag verwerkt.

50. Hoe kan het dat het waterniveau - ondanks het uitblijven van additionele regenval van enige betekenis - in de polder Portengen Zuideinde is blijven doorstijgen tot 15.00 uur op dinsdag 29 juli? Wij hebben dit zelf geconstateerd aan de noordzijde van de bebouwing en aan de zijde van Portengen en zijn van mening dat juist deze verdere stijging de oorzaak is geweest van veel additionele schade, met name voor bewoners/agrariërs in het buitengebied. Vergelijk dit met het feit dat in de ochtend van 14 oktober het waterniveau al aanzienlijk daalde.

Dit zal het gevolg zijn geweest van het hoger zetten van de stuw Portengen.

51. De noodpomp langs de Sportweg die op de 3^e dag werd bijgeplaatst, werd op instructie van het waterschap "full speed" aan het werk gezet. Hierdoor werd de sloot compleet drooggemalen en werd zand bij de funderingen weggetrokken en liep de sloot in. Was dit om indruk te maken op RTV Utrecht? Waarom kon dit niet met wat meer beleid?

Het doel was om de wateroverlast in het dorp zo snel mogelijk te bestrijden. Het is nooit de bedoeling geweest om de sloot 'droog' te malen. Achteraf was het verstandiger geweest om het rustiger op te bouwen.

52. Diverse getuigen hebben gezien dat aan de zuidelijke kant van N401 nog tot dinsdagavond het water afstroomde richting Kockengen i.p.v. naar de Tol. Hoe kon dat?

Beantwoording van deze vraag vindt plaats bij vraag 53.

53. Hoe verklaart HDSR de 5-10 cm stijging dinsdag 29/7, ondanks 7 extra noodpompen en geen neerslag meer na 28/7 13:00u.?

Op dinsdag stond het water in de polder Kortrijk zo hoog dat de stuw Kortrijk is verlaagd vanwege te veel kans op – extra – schade in Kortrijk. Hierdoor stroomde zo veel water richting gemaal De Tol dat het water vanuit Kockengen als het ware werd teruggeduwd. Als gevolg daarvan trad er die dag geen peildaling op, in en direct rond Kockengen, maar was er zelfs sprake van een peilstijging met circa 3 cm. Het water kwam echter niet hoger dan de hoogste waterstand.

54. Kon gemaal De Tol of de 3 extra noodpompen minder draaien door drijfvuil?

Gemaal de Tol heeft niet minder kunnen draaien door drijfvuil. Tijdens de wateroverlast was vrijwel continu iemand aanwezig bij de brug over de wetering naar gemaal De Tol en bij gemaal De Tol zelf, om vuil te verwijderen.

55. Telefonisch gaf het waterschap aan dat medewerkers ter plaatse waren om alles te inspecteren. Terwijl wij geconstateerd hebben dat het gemaal de Tol niet werkte en de stuw die het water in het gebied liet stromen ipv eruit. Wat deden die medewerkers precies als ze dit niet zagen? Was iedere capabele medewerker op vakantie?

Het is ons niet precies duidelijk wat u hebt waargenomen. Gemaal De Tol heeft gedurende de periode van wateroverlast continu gedraaid. Welke stuw wordt bedoeld?

Nee, er waren ter plaatse voldoende capabele medewerkers aanwezig, maar ze konden tijdens de calamiteit niet overal tegelijk zijn.

- 56. Dat de communicatie tussen het Waterschap en de Gemeente niet klopte was al geconstateerd, maar ook de communicatie naar de bewoners was slecht of beter gezegd, was er niet. Niemand was te bereiken. Ook echt een aandachtspunt en dus de vraag, hoe gaat men dit verbeteren?**

Het waterschap was waarschijnlijk bij tijden slecht bereikbaar omdat bellers in een wachtrij terecht kwamen. Alle bellers worden bij het waterschap in eerste instantie via één lijn, die van de receptie, te woord gestaan, De personen die belden over de wateroverlast werden doorverbonden met het telefoonteam, bestaande uit 2 à 3 personen. Het waterschap gaat bekijken hoe dit verbeterd kan worden.

De gemeente had op 28 juli 6 personen achter de telefoons van het telefonisch informatiecentrum. Die konden de stroom bellers ook niet aan, waardoor er een wachtrij ontstond. Er zijn die dag 880 telefoontjes gevoerd en verwerkt, meer dan het dubbele van normale dagen. Vanwege de vakantie lukte het bij de gemeente niet om de bezetting op te voeren.

- 57. Wat gaat HDSR concreet doen om te voorkomen dat dit soort blunders in de toekomst weer worden gemaakt? Hoe gaat HDSR intern orde op zaken stellen irt vakantieplanningen?**

Het waterschap erkent dat een aantal zaken beter moet worden opgepakt. De aanbevelingen uit het rapport van Twynstra Gudde zijn hiervoor de leidraad. Die zijn allemaal door de besturen van gemeente en waterschap overgenomen.

- 58. Hoe komt het dat op 28 juli pas om 17.00 uur een eerste extra pomp beschikbaar was?**

Rond de middag is door het waterschap besloten dat sprake was van een calamiteit en trad de calamiteitenorganisatie in werking. Aanleiding was niet alleen de overlast in bemalingsgebied De Tol, maar ook elders in het beheergebied.

Tijdens het eerste overleg is besloten om noodpompen in te gaan zetten bij De Tol. Vervolgens is opdracht gegeven aan een loonwerker om de pompen te plaatsen.

- 59. Zijn de oproep- en installatietermijnen (meerdere uren) van mobiele/tijdelijke pompfaciliteiten niet veel te lang om adequaat te reageren?**

Het zal altijd een aantal uren duren voordat geconstateerd kan worden dat noodpompen nodig zijn en voordat deze ter plekke kunnen draaien. Enkele uren sneller maakt voor de mate van wateroverlast bij een dergelijke extreme neerslag niet zo veel uit. Als de drie noodpompen bij gemaal De Tol gemiddeld 4 uur eerder waren gaan draaien dan had dit zo'n 22.000 m³ gescheeld (12 maal 1800 m³ per uur). Dat is circa 1% van de totale

neerslag van 1,7 miljoen m³ die in bemalingsgebied De Tol is gevallen.

In het algemeen kun je stellen dat de pompcapaciteit voor de mate van wateroverlast en grotendeels voor de daar uit volgende schade niet veel uitmaakt. De pompcapaciteit maakt wel uit voor de duur van de wateroverlast.

60. **Bij de overlast van juli 2014 werd het waterschap niet alleen verrast door de extreme regenval, maar werd ze ook geconfronteerd met falende infrastructuur en achterstallig en onderhoud, falende calamiteitenplannen en miscommunicatie en zelfs door personeel tekorten door fysieke afwezigheid (vakantie), ontbrekende deskundigheid (gebrekkige overdracht) én door gebiedsvreemd water. Een crisis komt zelden alleen, maar hier is sprake van een onverklaarbare ophoping van 'toeval'. Ook de gemeente schoot tekort (onderhoud gemaal Koningstraat, calamiteitenplan en miscommunicatie). Is Kockengen het afvoerputje van Midden Nederland geworden?**

Het waterschap werd inderdaad verrast door de extreme neerslag en de gevolgen hiervan voor het watersysteem. Het watersysteem op zich was voor reguliere omstandigheden op orde. Een watersysteem wordt nooit ontworpen voor extreme situaties. Er was geen sprake van achterstallig onderhoud in het watersysteem dat substantieel heeft bijgedragen aan extra wateroverlast. Het calamiteitenplan van het waterschap heeft goed gewerkt. Tussen de overheden had beter gecommuniceerd moeten worden. In sterkere mate geldt dat de communicatie tussen waterschap en inwoners beter had moeten.

Afstemming over deze communicatie tussen waterschap en gemeente had beter moeten. Dat geldt ook voor bereikbaarheid en zichtbaarheid van de overheden. Tijdens de wateroverlast was geen sprake van personeelstekort (er waren circa 55 mensen in touw). Wel was een aantal medewerkers met specifieke gebiedskennis afwezig, maar er was voldoende deskundigheid aanwezig om de wateroverlast te bestrijden. Het gebiedsvreemd water heeft ons letterlijk overvallen. De extreme neerslag had tot gevolg dat water van het ene bemalingsgebied naar het andere stroomde. Dat komt hoogst zelden voor.

Kockengen is niet het afvoerputje van Midden-Nederland. Kockengen heeft wel de pech dat het in het op één na laagste peilvak ligt van een bemalingsgebied (nauwelijks verschil met het laagste peilvak) en dat de straten in de lage delen van het dorp maar een klein beetje hoger liggen dan het slootpeil. Dit is een situatie die heel gevoelig is voor extra neerslag.

WATERBERGING N401

61. **Tijdens eerdergenoemde informatieavond over Kockengen Waterproof werd eveneens gesteld dat het geplande waterbergingsgebied tussen N401 en Groote Hiecop door het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden niet langer nodig wordt geacht voor de Kockengense waterproblematiek. De ontwikkeling hiervan zou inmiddels zijn stopgezet. Hoe kijkt De Stichtse Rijnlanden daar nu tegenaan?**

Beantwoording vindt plaats bij vraag 63.

- 62. Door de Natuurgroep Kockengen wordt het waterbergingsgebied nu gezien als dé oplossing voor het probleem. Ligt het zo simpel? Is het niet zo dat dit waterbergingsgebied alleen nut heeft als verwacht mag worden dat onvoldoende kan/mag worden geloosd op wateren als de Grootte Heicop? Zo ja, worden dat soort omstandigheden verwacht op te treden?**

Beantwoording vindt plaats bij vraag 63.

- 63. Waarom komt het plan van de waterberging boven de N401 weer naar boven, terwijl het een jaar geleden bij Kockengen Waterproof door de heer Van Rooyen en dus door HDSR van tafel is geveegd en als onnodig is benoemd?**

De aanleg van het waterbergingsgebied bij de N401 is een afspraak met het noordelijk gelegen waterschap AGV. Door aanleg van de hoogwaterstuw bij de N401 in de Bijleveld is AGV namelijk boezemberging kwijt geraakt. Via de berging wordt dat gecompenseerd. In 2013 is bij AGV geïnformeerd of men de berging nog noodzakelijk acht. Dat bleek het geval te zijn.

In het gebied en in de media is dit overleg met AGV uitgelegd alsof de berging niet wordt aangelegd. De heer van Rooijen heeft gemeld dat het al dan niet aanleggen van de berging werd besproken met AGV, niet dat de aanleg definitief van de baan was. Het bergingsgebied heeft een functie op het moment dat niet of onvoldoende geloosd kan worden op de Grootte Heicop. Hoewel de kans klein is kan deze situatie optreden.

- 64. Kwam het waterschap de wateroverlast in Kockengen wel goed uit om zodoende de noodzakelijkheid van een waterbergingsgebied bij de N401 aan te kunnen tonen?**

De wateroverlast van eind juli kwam niemand goed uit, ook waterschap en gemeente niet. Wel wordt hierdoor de noodzaak van extra waterberging weer duidelijk.

- 65. Waarom is er al een plan uitgewerkt door gemeente en waterschap om een stuk polder in te richten voor wateropvang tussen de Grootte Heicop en de N401 zonder overleg met veehouders uit de omtrek?**

Het is een plan van het waterschap, dat onderdeel vormt van het watergebiedsplan Kamerik en Kockengen. Iedereen heeft in de periode 2005-2006 de gelegenheid gehad om mee te praten over dit plan, ook veehouders uit de omtrek hadden die mogelijkheid. Verder is voor dit project een projectplan vastgesteld met een formeel inspraaktraject. In dit traject (2012) had iedereen ook de gelegenheid om een zienswijze in te dienen.

BOEZEM GROOTE HEICOP

66. AGV heeft een nieuw gemaal geplaatst, die loost op boezem de Groote Heicop, is dit een oorzaak geweest waarom HDSR minder of later mocht lozen? Zo ja zijn hier afspraken over gemaakt of gaat men die maken?

Het nieuwe gemaal van AGV vormde geen reden voor De Stichtse Rijnlanden om niet of minder te lozen. Tussen AGV en HDSR bestaan afspraken over lozingen op de Groote Heicop.

De Stichtse Rijnlanden heeft gemaal Kockengen minder laten afvoeren, zodat vanuit bemalingsgebied De Tol maximaal via noodpompen kon worden geloosd. Het is niet zo dat noodpompen minder mochten draaien.

Gemaal Dooijersluis van AGV is in de plaats gekomen van een ander wat meer noordelijk gelegen gemaal met dezelfde capaciteit. Er is alleen sprake van het verplaatsen van een lozingspunt op de boezem van AGV, wat geen invloed heeft op de bergingscapaciteit en afvoer van de Groote Heicop. De boezem van AGV loost, al naar gelang omstandigheden, in twee richtingen: Amsterdam-Rijnkanaal en Amstel. Gemaal Dooijersluis loost meestal/grotendeels richting de Amstel.

Met AGV bestaan afspraken over het lozen op hun boezem, de Groote Heicop. Onderdeel van de afspraak is dat bij noodlozingen de waterschappen met elkaar in overleg treden. Dat is gebeurd. In de evaluatie van Twynstra Gudde staat dat de afspraken niet bekend zouden zijn bij het waterschap. Preciezer zou zijn geweest "bij de toen aanwezige personen waren de reguliere afspraken niet bekend". In de gegeven extreme situatie maakte dat niet uit, er zou hoe dan ook overleg plaats hebben gevonden met AGV over de inzet van noodpompen.

67. Wat is de capaciteit van het gemaal Kockengen? En waarom is die wel aangeslagen na de neerslag van zaterdag 26/7?

De capaciteit van gemaal Kockengen, die water naar de Bijleveld / Groote Heicop afvoert uit de westelijk van Kockengen gelegen polders, is 115 m³ per minuut.

De formulering 'wel is aangeslagen' suggereert dat andere gemalen op zaterdag niet zijn aangeslagen. Uit de vraagstelling is niet duidelijk welke gemalen dat zouden moeten zijn. Waarschijnlijk betreft het gemaal De Tol. Dat gemaal heeft zowel op zaterdag 26 juli als zondag 27 juli gedraaid. Overigens niet continu, want dat was niet nodig om het juiste peil te handhaven.

MAATREGELLEN OP LANGERE TERMIJN

68. Gaan waterschap en gemeente rekening houden met verbetervoorstellen van de inwoners?

Ja, samen met het gebied gaan waterschap en gemeente nadenken over effectieve, maar ook betaalbare, maatregelen..

In hun reacties hebben de inwoners van bemaalingsgebied De Tol naast vele vragen ook een groot aantal suggesties ingediend voor verbetering van het watersysteem. Wij willen hen allen hartelijk bedanken voor de tijd en energie die ze hebben gestoken in het formuleren van deze suggesties.

In dit overzicht wordt alleen gereageerd op de vragen. De suggesties zullen we meenemen bij het zoeken naar oplossingen om de duur van eventuele toekomstige wateroverlast te verkorten. Te zijner tijd hoort men daar in algemene zin meer over, b.v. in de klankbordgroep, op een gebiedsavond of via een nieuwsbrief.

69. Tijdens de bijeenkomst van 22 september werd verteld dat in het vervolg een pomp bij de Schutterskade neergezet zal gaan worden. Op zich een goed idee, maar er moet dan ook gezorgd worden voor een pomp op de hoogwaterstuw om, als de stuw dicht is, het water over deze stuw te pompen, zodat het peil in Heicop en Bijleveld in het dorp op peil gehouden kan worden?

Eén van de oplossingsmogelijkheden is het aanleggen van een opstelplaats voor een noodpomp bij de Schutterskade. Nadeel is inderdaad dat deze maatregel alleen effectief is, als de hoogwaterstuw in de Bijleveld niet gesloten is (sluiting vindt plaats als het water op de Grote Heicop te hoog staat). Een pomp bij de stuw kan één van de oplossingen zijn, ook voor andere (nood)gemalen die lozen op de Bijleveld. Dit punt neemt het waterschap mee bij de oplossingsmogelijkheden.

70. Tijdens de informatieavond op 10 februari 2014 over het project Kockengen Waterproof werd na de wateroverlast van oktober 2013 gesteld dat om financiële redenen wordt afgezien van extra (vaste) pompen. Leiden de gebeurtenissen van juli tot andere inzichten? Zo nee, waarom niet?

Beantwoording vindt plaats bij vraag 73.

71. Waarom wordt er geen oplossing gezocht in extra pompcapaciteit?

Beantwoording vindt plaats bij vraag 73.

72. Waarom heeft het waterschap geen geld beschikbaar voor een permanente noodpomp (Telegraaf dd 26 augustus), maar wel voor een onderzoek door Twynstra Gudde?

Beantwoording van het eerste deel van deze vraag vindt plaats bij vraag 73. Veiligheidsregio Utrecht, waterschap en gemeente vonden het van groot belang om een onafhankelijk bureau een onderzoek te laten doen.

- 73. In het rapport en tijdens de bijeenkomst op 22-9 is de bemalingscapaciteit regelmatig ter sprake gekomen. Er is vastgesteld dat de capaciteit van gemaal De Tol weliswaar voldoet aan de landelijke normen, maar dat het onvermijdelijk is dat de capaciteit van een gemaal ontoereikend is als de neerslag te extreme vormen aanneemt (rapport). Overtollig water moet dan met inzet van bij te plaatsen noodpompen worden weggepompt. Dit bleek in oktober 2013 als juli 2014 noodzakelijk. Een noodpomp is een noodoplossing en komt altijd te laat! Kockengen zal dus worden geconfronteerd blijven worden met storende wateroverlast en 'natte voeten', maar de overlast kan worden beperkt door proactief de bemalingscapaciteit aan te passen aan de ingezette klimaatverandering, zeker in gebieden met een hoge kwetsbaarheid. Dit zou kunnen door het bijplaatsen van een vaste hulppomp. Wilt u dit serieus overwegen?**

Het waterschap neemt deze optie mee in de mogelijke oplossingsrichtingen. Een vaste noodpomp is echter een structurele uitbreiding van de gemaalcapaciteit. Dat doet het waterschap bij voorkeur niet omdat dit uitstijgt boven de – landelijke – normering die wordt aangehouden en ook niet omdat dit tot precedentwerking zou leiden. Als we bij gemaal De Tol zo'n voorziening treffen, zouden inwoners van andere bemalingsgebieden dat ook wensen en de kosten enorm op gaan lopen. De optie om op een aantal plekken, naast de Schutterskade, vaste opstelplekken te maken voor noodpompen achten wij kansrijker.

- 74. Waarom wordt er geen gemaal geplaatst in de polder tussen A2 en Amsterdam Rijnkanaal, zodat rechtstreeks op het kanaal geloosd wordt. Hierdoor zou het gemaal 'de Tol' zich alleen op Kockengen kunnen richten. Deze vraag wordt gelijk van tafel geveegd als de veehouders dit aankaarten. Waarom geen serieus onderzoek hiernaar?**

Het waterschap neemt deze optie mee in de mogelijke oplossingsrichtingen. Eerlijkheidshalve geven we daarbij aan dat op voorhand de optie niet erg kansrijk is. Bemalingsgebied De Tol voldoet aan de norm. Met de aanleg van een extra gemaal in dit gebied, wijkt het waterschap af van deze norm. Bovendien is het een zeer dure optie.

- 75. Waarom wordt het gebiedsvreemd water niet zoveel mogelijk geweerd uit de polders Kortrijk/Portengen?**

Gebiedsvreemd water wordt zo veel mogelijk geweerd. Dat is het algemene uitgangspunt van het waterschap. Ieder bemalingsgebied verwerkt zijn eigen neerslag. Alleen bij extreme neerslag zoals eind juli bleek dat niet te lukken. We onderzoeken nu wat we daaraan kunnen verbeteren.

- 76. Welke bijzondere structurele preventieve maatregelen heeft het waterschap getroffen om, wetend dat Kockengen het laagste punt is, voor een adequate waterafvoer te zorgen? Indien er geen bijzondere structurele preventieve maatregelen getroffen zijn, dan gaarne de redenen waarom dit achterwege is gelaten.**

Na de wateroverlast van oktober 2013 heeft het waterschap de volgende tijdelijke werkwijze bedacht ter bestrijding van wateroverlast in de woonkern van Kockengen, zolang nog niet alle straten zijn opgehoogd (2024).

De woonkern van Kockengen kan binnen één etmaal op normaal peil worden gebracht, zolang het water niet over het maaiveld vanuit de polders rond Kockengen terugstroomt naar de woonkern.

- *Alle inlaten naar de woonkern afsluiten (zijde Bijleveld).*
- *Alle overlagen van de woonkern verhogen zodat water uit de polder Portengen niet zo snel de woonkern binnen kan stromen.*
- *Water vasthouden met stuwen Portengen en Kortrijk (zo lang dit daar niet tot schade leidt), zodat het waterniveau in de polder Portengen bij Kockengen niet te hoog wordt.*
- *Stuw bij de Kerkweg omhoog zetten zodra het polderpeil stijgt tot waterpeil van het dorp (-1,85m / -1,90 onder NAP).*
- *Pomp bij stuw Kerkweg (capaciteit 5m³/min) water uit het –waterstaatkundig geïsoleerde - dorp in de polder laten lozen.
De oppervlakte van het lage deel van de woonkern is 40 ha. De pomp bij de Kerkweg kan dus per etmaal voor dat deel circa 18 mm wegpompen.*
- *Indien dit niet voldoende blijkt, een noodpomp plaatsen aan de Zwanebloem om water uit de woonkern Kockengen te lozen op de polder Portengen.
Een noodpomp van 30 m³/min zou voor de woonkern in één etmaal circa 80 mm weg kunnen pompen (indien de aanvoer door het dorp voldoende is).*

In het kader van deze werkwijze is de volgende maatregel in het veld getroffen:

- *Een pomp plaatsen bij de stuw aan het eind van de Kerkweg.
Deze was op 28 juli nog niet aangesloten. Dat was wel de afspraak. Op 30 juli was de pomp wel aangesloten. Vanaf die dag kon hij ook zinvol worden ingezet. De dagen daarvoor zou het water om de stuw heen weer terug zijn gestroomd.*

Er is vanuit gegaan en toegezegd dat we met de genoemde werkwijze bij de gebeurtenis van statistisch eens in de tien jaar het peil in de watergangen van het dorp binnen 24 uur weer op het juiste niveau hebben. Mogelijk zijn dan niet alle straten echt droog, want straten liggen te laag en afvoerkolken werken daardoor niet optimaal. Dit is onderdeel van de aanpak van het dorp door de gemeente.

Verder heeft het waterschap een studie laten uitvoeren naar optimalisatiemaatregelen in de woonkern om bij wateroverlast het water nog wat sneller weg te kunnen werken. Dit onderzoeksrapport staat op de site van het waterschap. De voorkeursvariant is onderwerp van gesprek tussen waterschap en gemeente en wordt opgenomen in het masterplan voor de aanpak van het dorp (besluitvorming eind 2014).

77. Het rapport spreekt van 'het' incident. Dat de wateroverlast als bijzonder storend is ervaren is duidelijk. Wateroverlast is in Kockengen geen nieuw gegeven en de overlast van oktober 2013 en van juli 2014 zijn er enkele uit een lange rij. Door de klimaatverandering zullen extreme weersomstandigheden Nederland vaker treffen en nemen extreme neerslagintensiteiten het hele jaar door toe, ook in scenario's waarin de zomerneerslag afneemt. De bijzondere kwetsbaarheid van Kockengen is bekend en gemeente en waterschap zullen met deze gegevens rekening moeten houden en met een robuuste oplossing moeten komen. Willen waterschap en

gemeente deze situatie niet langer als incident met incidentele oplossingen beschouwen, maar zorgen voor een structurele en toekomstbestendige oplossing?

Samen met het gebied gaan waterschap en gemeente nadenken over effectieve, maar ook betaalbare, maatregelen. Kockengen Waterproof is met nadruk gericht op duurzame oplossingen. Onder de 'paraplu' van de Agenda 2063 richten provincie Utrecht, waterschap en gemeente zich minimaal op de komende 50 jaar. Zo wordt het dorp met lichte materialen opgehoogd en wordt met alle partijen gezocht naar een duurzaam perspectief voor de landbouwpolder én het dorp. De extra maatregelen van het waterschap zijn gericht op de periode tot de laatste buurt van Kockengen is opgehoogd, de komende tien jaar.

78. Hoe is eventuele uitval van gemaal De Tol geregeld in het calamiteitenplan van het waterschap? Hoe snel kunnen noodvoorzieningen ter plekke zijn?

Beantwoording vindt plaats bij vraag 79.

79. Hoe is de backup, pomp- en waterafvoer geregeld?

- **Stel gemaal "De Tol" valt uit, of is niet beschikbaar om wat voor reden dan ook, waar is de "backup", of moet dit altijd met noodpompen, hoelang duurt dit opstellen?**
- **Kunnen de noodpompen alleen bij de Tol worden geplaatst, of zijn er nog andere opstel plaatsen?**
- **Is het Nieuwe Haarrijn gemaal de backup? Maar kan die extra capaciteit wel aan, stroomt het water wel voldoende die kant op? Wat zijn de niveaus en capaciteit van vaarten en sloten?**
- **Stel het Amsterdam Rijnkanaal is "overbelast" of "vol", waar is dan backup afvoer mogelijk? (In het verleden stond er een vijzelgemaal in de Geer bij de Ir. Enschedeweg om water uit de Grote Heycop naar de Nieuwkoopse plassen te kunnen afvoeren)**

Als gemaal De Tol uitvalt zullen binnen één dag extra noodpompen worden geplaatst die het water uit het bemalingsgebied uit kunnen slaan naar de Grootte Heicop.

Noodpompen kunnen ook op andere plekken worden geplaatst, zoals bij Portengense Brug. Die andere plekken zijn niet altijd optimaal.

Het nieuwe gemaal Haarrijn is niet de back-up van gemaal De Tol. Gemaal Haarrijn zorgt voor de afvoer uit het 'eigen' bemalingsgebied Haarrijn. Het nieuwe gemaal Haarrijn heeft onder normale omstandigheden voldoende capaciteit om te voorkomen dat het water naar bemalingsgebied De Tol stroomt. De waterniveaus van de vaarten en sloten in bemalingsgebied Haarrijn liggen hoger dan in bemalingsgebied De Tol (het is een hoger gelegen gebied). De capaciteit van de watergangen is voldoende om het water onder normale omstandigheden af te voeren naar het gemaal Haarrijn.

Een volledige maalstop op het Amsterdam-Rijnkanaal is erg onwaarschijnlijk. Als het zo ver komt moet in overleg met andere waterschappen afgewogen worden wat te doen.

80. Wie doet wat en wie gaat er in de toekomst voor zorgen dat de sloten in het dorp worden schoongemaakt en kan er bijvoorbeeld een grid voor duikers worden geplaatst om verstopping te voorkomen?

Het waterschap is verantwoordelijk voor het schoonhouden van de hoofdwatgangen (primaire watgangen). De rest is voor aangeland/eigenaar. In het dorp is dit meestal de gemeente.

Het waterschap inspecteert wekelijks sloten en duikers op – mogelijk verstoppend – (drijf)vuil. Problemen worden meteen opgelost.

Een grid (rooster) is geen optie. Dan gaat meteen al het vuil voor de duiker zitten (een deel stroomt er nu door heen).

81. Als fase 1 & 2 van Kockengen Waterproof – Masterplan Dorp klaar is, worden wij (Kerkweg 62 t/m 70) dan het putje van Kockengen?

De problemen bij deze woningen zijn zeer specifiek. Nog dit jaar worden u en uw burens door gemeente en waterschap uitgenodigd voor een gesprek over mogelijkheden en verantwoordelijkheden.

82. Denken jullie nu echt dat het ophogen van de straten dat probleem oplost?

Dit gaat over het binnenstromen van water in woningen.

Het ophogen van de straten lost inderdaad niet het probleem op van wateroverlast IN de woningen. In sommige gevallen zal de verbeterde werking van riolering een oplossing bieden. Verder wordt onderzocht of maatregelen aan de waterhuishouding binnen en buiten het dorp kunnen worden genomen. In specifieke situaties kan het nodig zijn dat maatregelen ook moeten worden genomen door eigenaren van de woningen.

83. Er is steeds gesproken over 20 miljoen gedurende 10 jaar maar recentelijk stond in de krant dat de gemeente slechts 19 miljoen in het budget hiervoor had opgenomen verspreid over 12 jaar. Wat zijn de echte cijfers?

De gemeenteraad heeft 20.056.000 ter beschikking gesteld. De voorlopige planning beslaat 12 jaar, maar die wordt na de eerste 3 wijken opnieuw bekeken.

84. Wanneer worden die verzakte hemelwaterafvoeren eens aangepakt (en tegelijk het vuilwaterriool)?

Dit maakt onderdeel uit van de aanpak van wegen en riolering binnen Kockengen Waterproof.

85. Komt de wateroverlast de overheden wel goed uit om de enorme investeringen in Kockengen Waterproof te legitimeren?

De wateroverlast kwam niemand goed uit, ook gemeente en waterschap niet. De wateroverlast bevestigt de noodzaak van de investeringen, maar niemand zat op die bevestiging te wachten.

- 86. Gaat Gemeente De Stichtse Vecht actie nemen in onderhoud; bespoedigen onderhoud Kockengen dorp en met name alle duikers? daarbij is samenwerking vereist met HDSR en tevens controlerende functie door HDSR.**

De gemeente heeft een strakker inspectieregime ingesteld voor het gemaal met roosters aan de Koningstraat/Voorstraat. Eventuele verzakte of te krappe duikers worden meegenomen bij de aanpak van het dorp. Het schoonhouden van duikers heeft extra aandacht van HDSR.

- 87. Ik heb begrepen dat het gemaaltje op de hoek Voorstraat/Koningsstraat/Wagendijk wat ten tijde van de wateroverlast niet goed functioneerde van de gemeente is. Waarom wordt dit gemaaltje niet overgedragen naar het waterschap?**

Beantwoording vindt plaats bij vraag 88.

- 88. Tot mijn verbazing is het gemaal aan de Koningstraat in beheer bij de gemeente en raakte het buiten bedrijf door achterstallig onderhoud. Kan het beheer van dit gemaal overgedragen worden aan het waterschap?**

Het gemaal wordt niet overgedragen omdat het volgens plan in de nabije toekomst overbodig wordt. Het waterschap is van plan een overstortvoorziening te maken naar de lager gelegen watergang in de polder Kockengen.

- 89. Het gemaal De Tol bediende vroeger naar verluidt een veel kleiner poldergebied. Waarom wordt de capaciteit van het gemaal (dan wel de totale vaste pompcapaciteit) niet aangepast aan**
a) het inmiddels veel grotere te bemalen oppervlak en
b) de hogere en meer intense regenval die voortkomt uit de ontwikkeling van het klimaat?

In het verleden zijn overal in het beheergebied van het waterschap bemalingseenheden samengevoegd tot grotere bemalingsgebieden om de aansturing eenvoudiger en efficiënter te maken. Het bemalingsgebied van De Tol voldoet aan de landelijk eis dat minimaal circa 13 mm neerslag per etmaal moet kunnen worden afgevoerd.

- 90. Wij wonen 33 jaar in Kockengen en het is in die tijd wel 30 cm gezakt, maar het zakken wordt gewoon per jaar minder en het is nu vrijwel uitgezakt. Kan in plaats van het ophogen van de straten niet gewoon het waterpeil worden verlaagd? Dan zijn we waarschijnlijk voor zeer lange tijd van de problemen in het dorp af.**

Het waterpeil kan niet worden verlaagd omdat dan de bovenzijde van vele houten funderingen met korte betonnen oplangers (opzetstukken) droog komen te staan. Dit zal leiden tot verzwakking en uiteindelijk verzakking van gebouwen. Verder zal het verlagen van het waterpeil weer leiden tot versnelde bodemdaling (ook van de wegen). Bovendien worden de rioleringsproblemen zo niet opgelost.

SCHADE

91. Is het waterschap zich er wel van bewust hoeveel schade er door de inwoners van Kockengen is geleden?

Het waterschap is zich er van bewust dat door inwoners en bedrijven van bemalingsgebied De Tol, inclusief Kockengen, aanzienlijke schade is geleden.

In Nederland geldt het uitgangspunt dat het risico van extreem weer ligt bij de eigenaren van woningen en bedrijfsgebouwen. Om die reden verzekeren veel particulieren en bedrijven zich tegen dergelijke risico's, bijvoorbeeld via een inboedelverzekering. Omdat schade door neerslag een zaak is tussen een particulier/bedrijf en zijn (opstal/inboedel)verzekering zal het waterschap daar geen onderzoek naar doen. Op basis van diverse bronnen heeft het waterschap een globaal beeld van het aantal schadegevallen in bemalingsgebied De Tol.

92. Wil het waterschap de betaalde waterschapslasten aan de inwoners van Kockengen, Kortrijk en Portengen terugbetalen bij wijze van compensatie voor geleden overlast en schade?

Nee, dat zal het waterschap niet doen.

Als inwoner van het waterschap bent u belastingplichtig. Het feit dat zich een incident of calamiteit voordoet, heeft geen relatie met het betalen van belastingen. Het waterschap heft belasting om zijn taken uit te kunnen oefenen. Als u van mening bent dat het waterschap verwijtbaar tekort is geschoten in de uitoefening van zijn zorgplicht bij de taakuitoefening, dan kunt u het waterschap daarvoor aansprakelijk stellen. Waterschapsbelastingen kunnen dus niet worden gezien als een verzekering tegen extreme weersomstandigheden en de daaruit voortvloeiende schade.

93. Word de schade weer vergoed als het nogmaals zo ver komt? (het is natuurlijk niet de bedoeling dat wij in premie omhoog gaan door jullie fouten).

Bij hevige neerslag spant het waterschap zich met alle beschikbare middelen in om schade te voorkomen. Schade door wateroverlast is helaas nooit helemaal te voorkomen. Het vergoeden van schade is een zaak tussen particulier/bedrijf en zijn verzekering. Als het waterschap heeft voldaan aan de zorgplicht voor een goed werkend watersysteem en de vereiste inspanning heeft geleverd bij het voorkomen en eventueel afhandelen van een incident/ calamiteit, is het waterschap niet verplicht de schade te vergoeden. Als een inwoner of bedrijf van mening is dat het waterschap verwijtbaar tekort is geschoten in de uitoefening van deze zorgplicht, kan hij/zij het waterschap aansprakelijk stellen.

94. Kan er nog restschade op het hoogheemraadschap verhaald worden?

Vergoeding van schade als gevolg van wateroverlast, is een zaak tussen een particulier/bedrijf en zijn verzekering. Het waterschap hoeft geen schade te vergoeden als het heeft voldaan aan de zorgplicht voor een goed werkend watersysteem en inspanningsplicht bij de calamiteit. Daarbij hoeft het waterschap niet foutloos te zijn. Als zaken zijn fout gegaan, waarvan iemand van mening is dat dit het gevolg is van een verwijtbaar tekortschieten in de uitoefening van de zorgplicht door het waterschap, dan

kan men het waterschap aansprakelijk stellen.

95. Krijgen wij onze waterschapsbelasting terug van dit jaar?

Nee, dat zal het waterschap niet doen. Als inwoner van het waterschap bent u belastingplichtig. Het feit dat zich een incident of calamiteit voordoet, heeft geen relatie met het betalen van belastingen. Het waterschap heft belasting om zijn taken uit te kunnen oefenen. Als u van mening bent dat het waterschap verwijtbaar tekort is geschoten in de uitoefening van zijn zorgplicht bij de taakuitoefening, dan kunt u het waterschap aansprakelijk stellen. Waterschapsbelastingen kunnen dus niet worden gezien als een verzekering tegen extreme weersomstandigheden en de daaruit voortvloeiende schade.

96. Waar kan ik onze verpeste vakantie terug krijgen?

Wij kunnen ons voorstellen dat de wateroverlast bepalend is geweest voor de invulling van uw vakantie. Wellicht is het mogelijk om eventuele kosten terug te krijgen via uw reisverzekering. Voor het aansprakelijk stellen van het waterschap, verwijzen wij u naar de antwoorden op eerdere vragen over dit onderwerp. Natuurlijk wil het waterschap voorkomen dat er wateroverlast optreedt, maar extreme weersomstandigheden kunnen onverwachte gevolgen hebben, waardoor mensen schade en hinder ondervinden.

97. Krijg ik mijn niet gewerkte uren vergoed van jullie? (eigen bedrijf en niet kunnen werken aangezien ons huis onder water stond en wegens stress klachten daarna).

Het is bijzonder vervelend dat u dit overkomen is en dat u daarmee zit. Voor het vergoeden van deze schade en het voorkomen van wateroverlast, geldt hetzelfde als wat bij eerdere antwoorden omschreven is.

98. Wie gaat er wat aan mijn gezondheidsklachten doen, die ik overhoud aan de hele situatie? (zoals angst en stress).

Wij kunnen ons voorstellen dat de gevolgen van de wateroverlast in Kockengen zorgen voor stress. Het is niet niks als uw woning, bedrijf of land onder water loopt en zorgt voor schade. Het waterschap is echter niet verantwoordelijk voor deze schade voor zover het heeft voldaan aan de zorgplicht voor een goed werkend watersysteem en inspanningsplicht bij de calamiteit. Voor het aansprakelijk stellen van het waterschap, verwijzen wij kortheidshalve naar het antwoord op eerdere vragen over schade.

99. Gaan jullie onze tuin recht leggen, die door de fouten van jullie schots en scheef is komen te liggen?

Wij vinden het vervelend dat uw tuin heeft geleden onder de wateroverlast. Mogelijk kan uw opstalverzekering de kosten van herinrichting dekken. Voor een uitgebreider antwoord over het aansprakelijk stellen van het waterschap en het voorkomen van wateroverlast, zie eerdere antwoorden.

100. Bij de publieksbijeenkomst van 22 september werd aandacht gevraagd voor de schade afhandeling. Nog afgezien van verantwoordelijkheden zou het gemeente en waterschap sieren als ze initiatieven ontplooit om haar ingezetenen te ondersteunen met raad en daad. Hoe kijken waterschap en gemeente hier tegenaan?

Als ingezetenen van mening zijn dat waterschap en gemeente ten aanzien van de extreme neerslag in juli verwijtbaar tekort zijn geschoten in de zorgplicht voor hun taakuitoefening, namelijk het zoveel mogelijk voorkomen en beperken van wateroverlast als gevolg hiervan, dan zijn waterschap en gemeente ook in juridisch opzicht partij geworden. Ook de gemeente en het waterschap hebben verzekeringsmaatschappijen die hierbij betrokken zijn.

Dit gegeven maakt dat in zo'n situatie de raad en daad die gemeente en waterschap kunnen leveren bij schadeverhaal alleen kan bestaan uit het procedureel informeren over juridische mogelijkheden in dit verband. Zij kunnen hierbij met het oog op zuivere verhoudingen niet als adviseurs optreden, ook om te voorkomen dat over de inhoud van dergelijke adviezen later weer discussie zou ontstaan.

Specifiek voor de gemeente:

Indien u van mening bent dat de gemeente aansprakelijk is voor de schade kunt u de gemeente aansprakelijk stellen.

De overheid kan en hoeft ook niet alle risico's volledig te voorkomen. Hoever de zorgplicht reikt is o.a. afhankelijk van de problematiek, de beleidsafweging, de beschikbare financiën. Voor het waterbeheer is in principe het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden verantwoordelijk. In het geval dat u van mening bent dat U als gevolg van het handelen of nalaten van het hoogheemraadschap schade heeft geleden, dan dient u hen daarvoor aansprakelijk te stellen. Mocht u van mening zijn dat de gemeente onvoldoende aan de zorgplicht heeft voldaan dan kan men de gemeente aansprakelijk stellen.

Gang van zaken bij de Gemeente voor het aansprakelijk stellen:

Om de gemeente aansprakelijk te stellen dient u een claim in bij de gemeente. Dit doet u als volgt:

u stuurt een brief naar de gemeente (dus geen online meldingsformulier en geen klachtenformulier). In deze brief staat tenminste

- uw naam, adres, woonplaats en contactgegevens;*
- uw beschrijving van wat er gebeurd is;*
- de precieze locatie (zo mogelijk straat én huisnummer noemen);*
- welke schade u hebt opgelopen en hoe hoog uw schade is; voeg bewijs toe van uw schade;*
- waarom u de gemeente aansprakelijk acht voor uw schade;*
- eventuele getuigenverklaring(en).*

de gemeente beoordeelt uw claim;

vindt de gemeente dat er sprake is van schade door gemeentelijk optreden of nalaten, dan worden in beginsel uw kosten vergoed; De gemeente is pas aansprakelijk als u kunt bewijzen dat de gemeente niet of niet juist heeft gehandeld. En dat de schade daarvan een direct gevolg is

Sommige gevallen worden door onze verzekeraar beoordeeld;

U kunt als dat nodig is, advies vragen aan uw (verzekerings)adviseur.

- 101. Word de schade weer vergoed als het nogmaals zo ver komt? (het is natuurlijk niet de bedoeling dat wij in premie omhoog gaan door jullie fouten).**

Het is momenteel niet duidelijk in hoeverre de overheden schade vergoeden, dus ook niet in hoeverre dat bij een volgende gelegenheid het geval zal zijn.

Indien u van mening bent dat de overheid aansprakelijk is voor de schade kunt u de overheid aansprakelijk stellen.

De overheid kan en hoeft ook niet alle risico's volledig te voorkomen. Hoever de zorgplicht reikt is o.a. afhankelijk van de problematiek, de beleidsafweging; de beschikbare financiën. Voor het waterbeheer is in principe het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden verantwoordelijk. In het geval dat u van mening bent dat als gevolg van het handelen of nalaten van het hoogheemraadschap schade heeft geleden, dan dient u hen daarvoor aansprakelijk te stellen. Mocht u van mening zijn dat de gemeente onvoldoende aan de zorgplicht heeft voldaan dan kan men de gemeente aansprakelijk stellen.

RAPPORTEN EN PEILREGISTRATIE

- 102. Kunnen wij alle peilregistraties ontvangen van het maalgied De Tol van zondag 27/7 tot en met donderdag 31/7, van alle peilvakken?**

Peilregistraties van de bemalingsgebieden De Tol en voor zover relevant van de bemalingsgebieden Haarrijn en Maarssenbroek staan met uitleg op de site. Het goed interpreteren van de data vergt specialistische kennis. Indien hier nog vragen over zijn kan men contact opnemen met Herman van Rooijen van het waterschap.

- 103. We willen graag onderzoek/afstudeeropdracht ter beschikking waarnaar gerefereerd werd 22/9. Mogelijk op de website HDSR.nl bv.?**

Dit rapport is te vinden op onze site.

Het betreft een afstudeeronderzoek van Peter Smorenburg naar maatregelen om de waterafvoer in en uit de woonkern Kockengen te optimaliseren. Het onderzoek is medio dit jaar voorgelegd aan de gemeente, die deels verantwoordelijk is voor eventueel te treffen maatregelen.

MODELLERING

- 104. Waarom duurt het tot najaar 2015 om te modelleren hoeveel gebiedsvreemd water het gebied is binnengestroomd?**

Over het algemeen kost het veel tijd om op basis van modellering met betrouwbare resultaten te komen. Intussen hebben we contact met een ingenieursbureau dat zegt binnen enkele maanden de modellering uit te kunnen voeren.

KLANKBORDGROEP

105. **De klankbordgroep is samengesteld voor inwoners van Kockengen dorp om te overleggen over de plannen van Kockengen Waterproof. Wilt u de balans in de samenstelling van deze klankbordgroep bewaken? En kunt u ervoor zorgen dat er overleg komt in de buurten waar de werkzaamheden binnenkort zullen starten? En wilt u tenslotte de klankbordgroep goed blijven informeren over de werkzaamheden?**

Wij willen zeker de balans in samenstelling van de Klankbordgroep bewaken. Er wordt steeds overleg georganiseerd in de buurten waar werkzaamheden gaan beginnen.

De hier bedoelde klankbordgroep Kockengen Waterproof speelt een belangrijke rol door het inbrengen van ideeën en het kritisch volgen van waterschap, gemeente en provincie in verband met de wateroverlast en bodemdaling in Kockengen en de direct oostelijk gelegen polder. In deze groep zitten personen uit de woonkern Kockengen en de bewuste polder. We zien de klankbordgroep als adviserend (gevraagd en ongevraagd) voor Kockengen-brede kwesties. Het masterplan voor de aanpak van het dorp is bijna gereed. Daarin staat alles over de aanpak en de hoofdkeuzes die in alle buurten de leidraad vormen. We willen graag de klankbordgroep informeren over - en inbreng geven in dit masterplan.

De overleggen met de buurt waar wordt gewerkt, of gewerkt gaat worden zijn op buurt- en zo nodig op straatniveau, of individueel. In de eerste buurt zijn na twee centrale bijeenkomsten op 7 oktober één op één gesprekken gevoerd om goed notie te kunnen nemen van wensen en problemen van individuele bewoners. De werkzaamheden in de buurten, doen we dus in overleg met de bewoners van die buurten. Als gebruikelijk in Stichtse Vecht houden we het dorpscomité op de hoogte, met name door hen te cc-en in de mailings naar bewoners.

In verband met de wateroverlast in bemalingsgebied De Tol hebben waterschap en gemeente behoefte aan een bredere samenstelling, met inwoners uit het hele bemalingsgebied. Twee veehouders van buiten het gebied tussen Kockengen en Portengen hebben verzocht te kunnen toetreden tot de klankbordgroep, met name voor de onderwerpen die het gehele bemalingsgebied DeTol betreffen. Tussen klankbordgroep, gemeente, provincie en waterschap zal worden besproken of in verband met de wateroverlast in bemalingsgebied De Tol een op zich zelf staande commissie wordt gevormd, met een evenredige vertegenwoordiging uit het hele bemalingsgebied.

106. **Waar toe dient de klankbordgroep eigenlijk? Ze vertegenwoordigen het gebied maar er zit geen veehouder in. Er zijn toch maar 2 groepen: inwoners Kockengen en veehouders?**

De klankbordgroep Kockengen Waterproof speelt een belangrijke rol door het inbrengen van ideeën en het kritisch volgen van waterschap, gemeente en provincie in verband met de wateroverlast en bodemdaling in Kockengen en de direct oostelijk gelegen polder. In deze groep zitten personen uit de woonkern Kockengen en de direct oostelijk gelegen

polder. Vanaf het begin zit een veehouder uit het gebied tussen Kockengen en Portengen in de klankbordgroep. Vorig jaar is er een tweede veehouder uit het zelfde gebied bijgekomen. In de klankbordgroep zitten behalve bewoners en veehouders ook vertegenwoordigers van het Dorpscomité, de ondernemersvereniging, de natuurgroep Kockengen en de Woningstichting Kockengen. Twee veehouders van buiten het gebied tussen Kockengen en Portengen hebben verzocht te kunnen toetreden tot de klankbordgroep, met name voor de onderwerpen die het gehele bemalingsgebied De Tol betreffen. Tussen klankbordgroep, gemeente, provincie en waterschap zal worden besproken of in verband met de wateroverlast in bemalingsgebied De Tol een op zich zelf staande commissie wordt gevormd, met een evenredige vertegenwoordiging uit het hele bemalingsgebied.

107. Waarom zitten er geen melkveehouders in de klankbordgroep?

Vanaf het begin zit een veehouder uit polder Portengen in de klankbordgroep. Vorig jaar is er een tweede veehouder uit dezelfde polder bijgekomen. Intussen zitten ook twee vertegenwoordigers (veehouders) van het buitengebied in de klankbordgroep. Tussen klankbordgroep, gemeente, provincie en waterschap zal worden besproken of in verband met de wateroverlast in bemalingsgebied De Tol een op zich zelf staande commissie wordt gevormd, met een evenredige vertegenwoordiging uit het hele bemalingsgebied.

BESTUURDERS

108. Waarom was de heer Kromwijk niet aanwezig bij de klankbordgroepbijeenkomst van 16 september?

Op dat moment was het college al vertegenwoordigd door de heer Guus Beugelink (hoewel in eerste instantie slechts voor één agendapunt). Achteraf gezien is de heer Jan Kromwijk van mening dat het beter was geweest als hij ook naar de bijeenkomst was gegaan, als verantwoordelijk bestuurder voor dit gebied.

109. Waarom werd bij interviews op TV door de loco-dijkgraaf

- a) vooral opvallend het eigen straatje schoongeveegd en niet eerlijk aangegeven dat het beter had gekund en ontmoeten, zeker gezien het feit dat al bekend was dat het bij de Haarrijnse Plas mis was gegaan**
- b) het gebeurde eenzijdig belicht vanuit de invalshoek 'Kockengen Waterproof' en geen aandacht gegeven aan het buitengebied en**
- c) gesteld dat het waterniveau dankzij HDSR al aan het dalen was terwijl het op dat moment nog steeds steeg?**

De loco-dijkgraaf, de heer Beugelink, heeft zeker niet de indruk willen wekken 'het eigen straatje schoon te vegen'.

Een eventuele eenzijdige belichting vanuit 'Kockengen Waterproof' was zeker niet de bedoeling. Het hele bemalingsgebied De Tol heeft wateroverlast gehad. Mogelijk doelde de loco-dijkgraaf op dat moment specifiek op de problematiek in de woonkern Kockengen.

Toen het waterschap op dinsdag meedeelde dat het water zakte bij Kockengen, was dat ook daadwerkelijk het geval. Door het verlagen van de stuw bij Kortrijk is het water

daarna echter weer circa 3 centimeter gestegen (echter niet hoger dan de hoogste stand).

EVALUATIE EN GEBIEDSAVOND

110. **Om te beginnen is ons onduidelijk of de informatieavond onderdeel vormt van de evaluatie die wij in de media aangekondigd hebben gezien of dat de avond bedoeld is om de resultaten van de evaluatie te delen.**

De gebiedsavond van 22 september was geen onderdeel van de evaluatie. Op die avond zijn de uitkomsten van de evaluatie gepresenteerd.

111. **Als de evaluatie nog moet plaatsvinden of nog gaande is dan vragen wij welke betrokken en welke niet betrokken onafhankelijke instanties (gaan) deelnemen aan de evaluatie van het gebeurde op 28 juli en daaropvolgende dagen.**

De externe evaluatie door Twynstra Gudde is afgerond. Het rapport staat op de website van het waterschap, <http://www.hdsr.nl/kockengen/evaluatie/>

112. **Waarom zijn geen polderbeheerders / veehouders geïnterviewd?**

Deze vraag betreft het evaluatieonderzoek van het adviesbureau Twynstra Gudde. Twynstra Gudde heeft op onafhankelijke wijze het onderzoek vorm gegeven. Zij hebben de te interviewen personen uitgekozen.